260161 ـ تېلېفوُن ئارقىلىق ئالتوُن سېتىۋېلىپ ئوُنى بىرـئىككى كۈندىن كېيىن تاپشوُرۇپ ئېلىشنىڭ ھۆكمى توغرىسىدا

سۇئال

نۆكچە ئالتوُن سېتىۋالماقچى بولسام، ئالتوُن ساتىدىغان دۇكانغا تېلېفوُن قىلىمەن، ئۇلاردىن ماڭا ئالتوُندىن مۇئەييەن مىقداردا ساقلاپ قويۇشنى تەلەپ قىلىمەن. مەسىلەن: بىر كىلوُ دېگەندەك، شوُ ۋاقىتتا ئالتوُننىڭ كىلوُسى بىر يۈز ئەللىك مىڭ رىيال ئەتراپىدا بولسا، مەن ئىككىنچى كۈنى ياكى ئۈچىنچى كۈنى ئالتوُن ساتىدىغان دۇكانغا بېرىپ ئۇلارغا بىر يۈز ئەللىك مىڭ رىيالنى بېرىمەن، ئۇلار ماڭا ساقلاپ قويغان بىر كىلوُ ئالتوُننى بېرىدوُ، مەن تاپشوُرۇپ ئېلىشتىن ئىلگىرى ئالتوُننىڭ باھاسى ئۆرلىسوُن ياكى تۆۋەنلەپ كەتسوُن، بوُنىڭ مەن ئىلگىرى ساتقوُچى بىلەن قىلىشقان سودىنىڭ ئىجرا بولىشىغا تەسىرى بولمايدوُ. بوُ تۈردىكى سودىغا شەرئىەتنىڭ ھۆكمى نېمە؟، بوُ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى سورايمەن.

تەپسىلى جاۋاپ

بارلىق گۈزەل مەدھىيىلەر ئالەملەرنىڭ رەببى بولغان ئاللاھقا خاستوُر، پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئائىلە تاۋابىئاتلىرىغا، ساھابىلىرىغا ۋە قىيامەتكىچە ئۇلارغا ئەگەشكەن كىشىلەرگە ئاللاھنىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسوُن.

ئالتوُننى سېتىشتا: ئالتوُننى ياكى كۈمۈشنى ياكى قەغەز پوُلنى ساتقاندا توختام قىلىشقان سورۇندا ئالماشتوُرىدىغان ئىككى نەرسە نەخ بولوُش كېرەك، ئالتوُننى يوُقىرىدا بايان قىلىنغان شەكىلدە سېتىش توغرا بولمايدوُ، بەلكى ئالتوُن بىلەن نەخ پوُل سودا قىلىنغان سورۇندا ھازىر بولىشى، ئالماشتوُرۇش قولمۇـقول بولىشى كېرەك. بوُنىڭ تەپسىلاتى ھەدىستە بايان قىلىنغاندەك، تېزلىكتە تاپشوُرۇپ ئېلىش دېيىلىدوُ. ئەگەر تاپشوُرۇپ ئېلىش ھاسىل بولمىسا، بوُ نىسى شەكىلدىكى جازابە بولىدوُ.

ئوُبادە ئىبنى سابىت رەزىيەللاھوُ ئەنھوُ ھەدىس بايان قىلىپ مۇنداق دەيدوُ: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «ئالتوُن ئالتوُن بىلەن، كۈمۈش كۈمۈش بىلەن، ئوخشىشى ئوخشىشىغا، باراۋېرى باراۋېرىگە سېتىلىدوُ، ئەگەر تۇرى ئوخشىمىسا نەخمۇـنەخ بولسا قانداق ساتسا بولىدوُ». [مۇسلىم رىۋايىتى 2970–ھەدىس].

مالىك ئىبنى ئەۋس ئىبنى ھەدىسان مۇنداق دەيدوُ: مەن كىم دەرھەم ئالماشتوُرىدوُ؟ دېسەم، ئەبوُ تەلھە رەزىيەللاھوُ ئەنھوُ (ئوُ ئۆمەر ئىبنى خەتتاپ رەزىيەللاھوُ ئەنھوُنىڭ يېنىدا ئىكەن) ئالتوُنىڭنى كۆرسەتكىن ئاندىن ئوُنى بىزنىڭ يېنىمىزغا ئېلىپ كەلگىن دېدى، خىزمەتچىمىز كەلگەندە، ساڭا كۈمۈشوُڭنى بېرىمىز دېدى. ئۆمەر ئىبنى خەتتاپ رەزىيەللاھوُ ئەنھوُ: ھەرگىز ئوُنداق بولمايدوُ، ئاللاھ بىلەن قەسەمكى! سەن ئوُنىڭغا ئەلۋەتتە كۈمۈشنى قايتوُرۇپ بېرىسەن ياكى ئوُ سەندىن ئالتوُننى قايتوُرۇپ

ئالىدۇ، ھەقىقەتەن پەيغەمبەرئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: «كۆمۈش ئالتۇن بىلەن نەخمۇ-نەخ بولمىسا جازانە بولىدۇ، بۇغداي بۇغداي بىلەن نەخمۇ-نەخ بولمىسا جازانە بولىدۇ، ئارپا ئارپا بىلەن نەخمۇ-نەخ بولمىسا جازانە بولىدۇ، خورما خورما بىلەن نەخمۇ-نەخ بولمىسا جازانە بولىدۇ» [مۇسلىم رىۋايىتى1586-ھەدىس].

بۇ مەسىلىدە نەخ پۇل كۆمۈشنىڭ ھۆكمىدە بولىدۇ. ئالتۇننى نەخ پۇلغا قولمۇ-قول ساتمىسا توغرا بولمايدۇ.

ئىسلام كونىپراس تەشكىلاتىغا تەۋە بولغان "مۇجەممە پىقھىل ئىسلامىينىڭ" قارارىدا مۇنداق كەلگەن: "قەغەز پۇل ھۆكۈملىرى توغرىسىدا: ئۇ پۇل ئېتىبارى بىلەن ئۇنىڭدا تولۇق پۇللۇق سۈپەت تېپىلىدۇ، ئۇنىڭ ئۈچۈن جازانە ھۆكۈملىرى، زاكات، ئالدىن پۇل تاپشۇرۇش سودىسى قاتارلىق ھۆكۈملەردە شەرئىتتە ئالتۇن ۋە كۆمۈشكە بېكىتكەن ھۆكۈملەر بولىدۇ". ["مۇجەممە ژورنىلى" ئۈچىنچى سان 3-توم 1650-بەت. بەشىنچى سان 3-توم 1609-بەت].

"دائىمىي كومىتېت پەتىۋاسى" 13-توم 475-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "بەزى ۋاقىتتا دۇكانىنىڭ ئىگىسى ئالتۇننى تىلىپۇن بىلەن مەككىدىن ياكى مەملىكەتنىڭ سىرتىدىن (ئۆزى رىيادتا تۇرىدۇ) توپ سېتىۋالىدۇ، ئۇنىڭ تونۇشلۇق زەگەرلىرى ۋە تونۇشلۇق خىرىدارلىرى بار، ئۇ ئالتۇنلار ساپ بولسۇن ياكى ساپ بولمىسۇن مەلۇم باھاغا ئىتتىپاقلا كېلىدۇ، ئۇنىڭ پۇلىنى بانكىغا يوللاپ بېرىدۇ، بۇنداق قىلىش توغرا بولامدۇ ياكى قانداق قىلىدۇ؟.

بۇنىڭ جاۋابى: بۇ سودا توغرا بولمايدۇ، چۈنكى پۇل بىلەن مالنى تەڭ تاپشۇرۇپ ئېلىش بىر ۋاقىتتا بولمىدى، ئۇ ئىككى نەرسە ئالتۇندىن ياكى ئۇ ئىككىسىنىڭ بىرى ئالتۇننىڭ ، يەنە بىر كۆمۈشنىڭ ئورنىدا بولىدۇ ياكى ئۇ ئىككىسىنىڭ بىرىنىڭ ئورنىدا قەغەز پۇل بولىدۇ.

شۇنىڭ ئۈچۈن بۇ شەكىلدە سودا نېسى شەكىلدىكى جازانە دېيىلىدۇ، بۇ ھارامدۇر، ئۇلار پۇل ھازىر بولغاندا سودىنى دەسلەپتە ئىتتىپاق كەلگەن پۇلدىن يېڭىدىن باشلايدۇ، ئالماشتۇرۇش نەخمۇ -نەخ بولىدۇ.

سەئۇدى ئەرەبىستان ئىلمى تەتقىقات، دىنى تەشۋىقات پەتىۋا كومىتېتى ئەزالىرىدىن: ئابدۇللاھ ئىبنى غۇدەييان. ئابدۇل ئەزىز ئىبنى ئابدۇللاھ ئىبنى باز قاتارلىقلار.

يەنە:"دائىمىي كومىتېت پەتىۋاسى" 13-توم 483-بەتتە مۇنداق كەلگەن: "ئالتۇننى ئالتۇن بىلەن، كۆمۈشنى كۆمۈش بىلەن سېتىش، پەقەت نەخمۇ-نەخ، بولۇش، تۆرى ئوخشاش بولسا، تەڭ-باراۋەر بولۇش شەرتى بىلەن دۇرۇس بولىدۇ، ئەگەر ئىككىسىنىڭ بىرى ساپ ئالتۇن ياكى زىبۇ-زىننەت بولسا، يەنە بىرى ساپ كۆمۈش ياكى زىبۇ-زىننەت بولسا، ياكى باشقا قەغەز پۇللاردىن بولسا، ئۇ ئىككىسىنىڭ ئارسىدا مىقدارىدا پەرقلىق بولسا دۇرۇس بولىدۇ، لېكىن سودا قىلغان ئورۇندىن ئايرىلىشتىن ئىلگىرى بىر-بىرىدىن مالنى تاپشۇرۇپ ئېلىشى كېرەك.

مۇشۇ مەسىلىگە زىت كەلگەن نەرسە جازانە بولىدۇ. ئۇنى قىلغۇچى ئاللاھ تائالانىڭ بۇ ئايىتىنىڭ دائىرىسىگە كىرىدۇ: الَّذِينَ

يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَسِّ تەرجىمىسى: «جازانە، ئۆسۈم يەيدىغان ئادەملەر (قىيامەت كۈنى گۆرلىرىدىن) جىن چېپىلىپ قالغان ساراڭ ئادەملەردەك قوپىدۇ.» [سۈرە بەقەرە 275-ئايەت]. شەيخ ئابدۇلئەزىز ئىبنى باز، شەيخ ئابدۇرەززاق ئەپىپي، شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى غۇدەييان ۋە شەيخ ئابدۇللاھ ئىبنى قەئۇد قاتارلىقلار".

ئالتۇننىڭ باھاسىنى بىلىش ۋە سىز ئالىدىغان مىقدارىدا بارمۇ يوقمۇ بۇنى بىلىش ئۈچۈن تېلېفۇن قىلىسىڭىز بولىدۇ، لېكىن سېتىۋېلىش پەقەت دۇكانغا بېرىشىڭىز بىلەن تامام بولىدۇ. ئالتۇننى نەخ پۇلغا سودا قىلغان سورۇندا ئالماشتۇرۇش كېرەك.

سىز تېلېفۇندا كۆرۈشۈپ، دۇنكانغا بېرىپ بولغىچە بولغان ئارىلىقتا باھادا ئۆزگىرىش بولغان بولسا، سىزنىڭ دۇكانغا بارغاندىن كېيىن سودا قىلغان ۋاقىتتىكى باھا ئېتىبارغا ئېلىنىدۇ. مانا بۇ شەرىئەتنىڭ قارىشىدۇر.

ھەممىدىن توغرىنى ئاللاھ تائالا ياخشى بىلگۈچىدۇر.